

Toetsingscommissie Hoge Transacties
Kenmerk: CHT 24.003

De Toetsingscommissie Hoge Transacties heeft kennisgenomen van het voornemen van de hoofdofficier van justitie van het Functioneel Parket een transactie aan te bieden aan de:

verdachte rechtspersoon (naar Zwitsers recht) Credit Suisse AG (hierna: Credit Suisse)¹

De commissie heeft de voorgenomen transactie getoetst tijdens een hoorzitting op 20 november 2024. De commissie werd vertegenwoordigd door de voorzitter Van Oosten en door de leden De Jonge en Faber, bijgestaan door de secretaris Mensink.

De stukken met betrekking tot de voorgenomen transactie, waaronder een feitenrelaas, de conclusie van de senior advocaat-generaal recherche, een conceptpersbericht, een memorandum van Wladimiroff advocaten en een concept transactieovereenkomst² en de redenen om aan de verdachte een transactie aan te bieden zijn door de commissie ontvangen op 28 augustus 2024.

De commissie heeft ter zitting de volgende personen gehoord:

- de vertegenwoordigers van het Functioneel Parket, te weten: de rechercheofficier van justitie mr. Den Hartigh en de behandelend officier van justitie mr. Van Staden ten Brink.
- de vertegenwoordigers van Credit Suisse te weten: [REDACTED] ([REDACTED] [REDACTED] van UBS Group AG), [REDACTED] ([REDACTED] van UBS Group AG), mr. De Swart (advocaat), mr. Buruma (advocaat) en mr. Ploeger (advocaat).

Als toehoorders waren aanwezig:

- [REDACTED], FIOD (na hem bijzondere toegang te hebben verleend)
- [REDACTED] en [REDACTED], Bestuurlijke Juridische Zaken van het Parket-Generaal (na hun bijzondere toegang te hebben verleend)
- [REDACTED]

¹ Credit Suisse is in maart 2023 overgenomen door UBS Group AG. Credit Suisse bestaat sedert 1 juli 2024 niet meer als zelfstandige entiteit.

² Ter zitting is opgemerkt dat de teksten van het feitenrelaas, het concept van de transactieovereenkomst en de perspublicatie zouden moeten worden aangepast aan de situatie sedert 1 juli 2024

Verdenking strafbare feiten

De voorgenomen transactie heeft betrekking op de verdenking dat Credit Suisse medeplichtig is aan het doen van onjuiste belastingaangifte ten aanzien van 12 Nederlandse cliënten in 80 aangiftetijdvakken in de periode van 2005 tot en met 2015.

Dit is strafbaar gesteld in artikel 69 lid 2 Algemene Wet op de Rijksbelastingen (AWR). Overtreding van artikel 69 lid 2 AWR door natuurlijke personen kan worden bestraft met (onder meer) een gevangenisstraf van ten hoogste vier jaar. Op het doen van een onjuiste aangifte staat voor een rechtspersoon een maximale geldboete van de vijfde categorie of (indien hoger) driemaal het bedrag van de te weinig geheven belasting. Ingevolge artikel 23 lid 7 Wetboek van Strafrecht (WvSr) kan uitgeweken worden naar de zesde boetecategorie als de vijfde categorie geen passende bestraffing toelaat.

De voorgestelde transactie blijft binnen de wettelijke grens om een hoge transactie te kunnen aanbieden.

De voorgenomen transactie houdt in dat de verdachte aan de Staat een geldsom ter hoogte van € 5 miljoen betaalt (artikel 74, tweede lid, sub a WvSr) zodat de voorgenomen transactie is aan te merken als een hoge transactie, zoals bedoeld in de Aanwijzing hoge transacties (2020A005).

Het standpunt van het Openbaar ministerie

Ter onderbouwing van de keuze van een hoge transactie en de hoogte van het transactiebedrag heeft het OM, samengevat, het volgende aangevoerd.

- De transactie sluit aan en past ook naar verhouding tot het aantal klanten in Nederland en hun belegd vermogen bij de transacties in de diverse landen waar Credit Suisse van dezelfde soort strafbare feiten werd verdacht.
- De Nederlandse Bank acht een hoge transactie passend.
- Door de overname van Credit Suisse door UBS zijn het management en de compliance veranderd en verbeterd. De kans op herhaling is sterk beperkt.
- Door het faillissement van Credit Suisse is het voordeel dat Credit Suisse heeft behaald met haar dienstverlening geheel weggevaagd.
- Credit Suisse verleent nauwelijks meer diensten aan (nieuwe) Nederlandse retail-klanten, deelt sinds 2017 automatisch de fiscale gegevens van haar Nederlandse klanten met de Nederlandse belastingdienst en heeft haar bijkantoor in Nederland in 2023 gesloten.
- Het tijdsverloop sedert het strafrechtelijk onderzoek is aanzienlijk.
- Vergelijking met de afdoening met de Libor-affaire is richtinggevend voor de hoogte van het transactiebedrag.

- Credit Suisse is in Nederland niet eerder veroordeeld voor vergelijkbare strafbare feiten en is niet eerder een buitengerechtelijke afdoening aangegaan.
- De strafeis voor de gewone rechter zou ongeveer hetzelfde luiden.

Het standpunt van de commissie

De keuze voor een hoge transactie ligt voor de hand omdat wordt aangehaakt aan schikkingen die in het buitenland tot stand zijn gekomen. De transactie voorziet bovendien in een snelle en efficiënte afdoening van deze financieel economische criminaliteit in de sfeer van een rechtspersoon.

De commissie beoordeelt de keuze voor een van de gewone rechtsgang afwijkende afdoening daarom op zich positief.

Credit Suisse was een mondiaal opererende bank. Een aspect van haar dienstverlening was structureel gericht op het onttrekken van aanzienlijke vermogens van haar cliënten aan het zicht van belastingautoriteiten. Daarnaast was er onvoldoende controle op de herkomst van de belegde gelden.

In de Verenigde Staten is in 2014 een transactie met het Department of Justice tot stand gekomen wegens -samengevat- betrokkenheid bij het buiten het zicht houden van vermogens. Daarna volgde het strafrechtelijk onderzoek in Nederland over een periode van ongeveer 10 jaar. Dit onderzoek richtte zich in het bijzonder op een twaalfstal Nederlandse cliënten van de bank.

In het jaar 2015 heeft Credit Suisse in Nederland bevorderd dat haar cliënten gebruik zijn gaan maken van de inkeerregeling. De bank bediende ruim 4.000 Nederlandse cliënten waarvan de helft zwart-spaarders waren.

De FIOD beraamt het totale belastingnadeel ten aanzien van de 12 onderzochte cliënten op 10 miljoen euro en het totale belastingnadeel op bijna 90 miljoen euro. De Belastingdienst heeft inmiddels de gemiste belastinggelden, waar mogelijk verhoogd met boetes, kunnen terughalen.

Anders dan het Openbaar Ministerie betoogt, is de commissie van oordeel dat de hoogte van het transactiebedrag niet in een redelijke verhouding staat tot de buitenlandse transacties. De grondslagen voor de berekeningen van die transacties verschillen van land tot land. Daardoor is een exacte vergelijking lastig te maken. Wel kan worden vastgesteld dat het transactiebedrag in Nederland ten opzichte van het buitenland erg laag uitvalt.

De commissie constateert dat slechts een ruwe schatting kan worden gemaakt van de verdiensten die de bank heeft genoten. Het Openbaar Ministerie beraamt de vergoeding

voor de dienstverlening aan de 12 cliënten in de onderzoeksperiode op ongeveer 1 miljoen euro. Uitgaande van 2.000 zwart sparende cliënten moet naar het oordeel van de commissie de totale vergoeding aanzienlijk hoger zijn geweest.

In ieder geval moet het bedrag aan genoten vergoedingen vele malen het bedrag van 5 miljoen euro, zijnde het voorgestelde transactiebedrag, overtreffen. Dit aanzienlijk voordeel wordt in het feitenrelaas noch in het persbericht genoemd, terwijl een bevredigende onderbouwing voor het buiten toepassing laten van artikel 23 lid 7 Sr ontbreekt. Toepassing van deze bepaling zou kunnen leiden tot een 10-maal hogere boete.

De toelichting van het Openbaar Ministerie is ontoereikend om de discrepantie tussen het transactiebedrag en de genoten vergoedingen voor de dienstverlening te kunnen rechtvaardigen, mede in aanmerking genomen dat de proportionaliteit maatschappelijk moet kunnen worden verantwoord.

De bank heeft niet spontaan meegewerkt aan het strafrechtelijk onderzoek hetgeen een contra-indicatie is voor matiging van het transactiebedrag zoals beschreven in de Aanwijzing.

De overname van de bank door UBS – feitelijk een fusie – betekent dat UBS naast de lasten ook de lusten die Credit Suisse meebracht, heeft geïncorporeerd. Het is voor de commissie niet na te gaan hoe de draagkracht moet worden beoordeeld.

De vergelijking met de Libor-affaire gaat mank omdat deze te zeer verschilt van de merites van deze zaak.

Advies

Gelet op alle omstandigheden van het geval en met inachtneming van de uitgangspunten in de Aanwijzing hoge transacties is de commissie, marginaal toetsend, van oordeel dat de thans voorgenomen transactie geen passende afdoening is waartoe het Openbaar Ministerie in redelijkheid kan besluiten.

Rotterdam, 23 december 2024,

mr. A.A.M. Van Oosten
voorzitter van de Toetsingscommissie Hoge Transacties

namens deze,

mr. G.M.F. Mensink
secretaris van de Toetsingscommissie Hoge Transacties